

105. Inpassing van beheersruwvoer

Opname van beheersruwvoer.

Veel biologische agrariërs doen aan een vorm van aangepast weidebeheer. Daarnaast komt er in toenemende mate voer beschikbaar uit gebieden van natuurorganisaties, recreatieschappen, etc. Juist binnen de biologische veehouderij is inpassing hiervan echter lastig: door de beheersbeperkingen is het ruwvoer vaak van een matige kwaliteit en niet smakelijk, terwijl compensatie met krachtvoer of ander ruwvoer met een hoge verteerbaarheid kostbaar of moeilijk realiseerbaar is. Melasse wordt regelmatig gesuggereerd als geurverbeteraar waardoor de inpasbaarheid van het beheersruwvoer verhoogd kan worden. Een praktijktest vond plaats op het bedrijf van Nils Spaans (Broek in Waterland). Melassespray bleek echter weinig effectief om de opname van beheersruwvoer te verhogen.

Beheersruwvoer: veel beperkingen, maar ook mogelijkheden

Typische kenmerken van veel beheersruwvoer (vooral van percelen met uitgestelde maaidatum) zijn:

- een laag suiker en ruw eiwit gehalte
- hoge gehalten aan ruw celstof, lignine en cellulose
- stengeligheid

Mede hierdoor heeft beheersruwvoer veelal een lage verteerbaarheid, een hoge structuurwaarde, is het matig in te kuilen, en wordt het vaak slecht gegeten.

Indien dergelijk voer een groot deel van het rantsoen uitmaakt is de (melk)productie nooit hoog, maar bij een goede inpassing in het rantsoen biedt het zeker mogelijkheden: beheersvoer past goed naast structuurarm, eiwitrijk zomer- en herfstgras, en het is meestal goedkoop beschikbaar, waardoor er op de melkproductie ook iets toegelegd mag worden. Mogelijk moet er dan wel verder gezocht worden naar type dieren die met een dergelijk rantsoen redelijk probleemloos kunnen produceren.

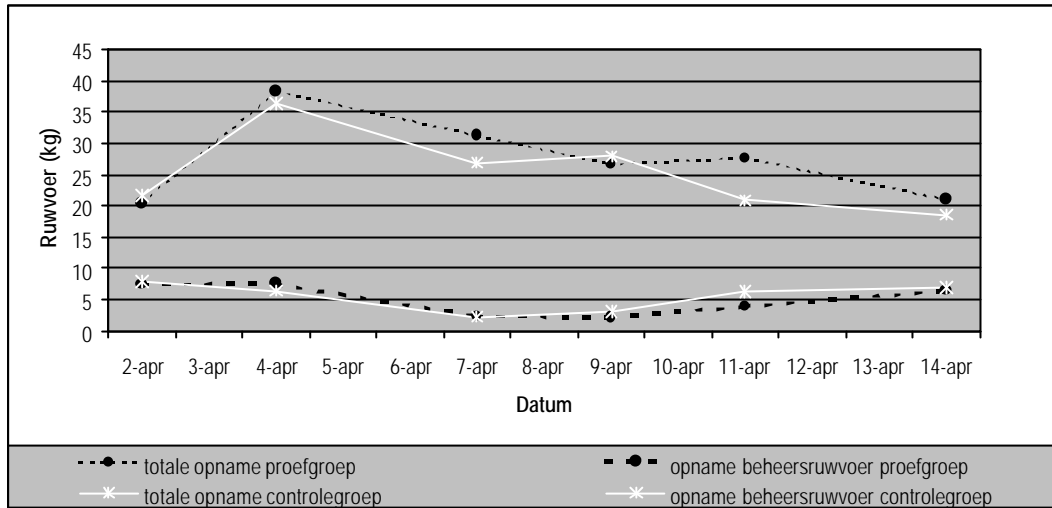
Daarnaast kan de inpasbaarheid verder verbeterd worden door het vooral te voeren aan groepen dieren met lagere voederbehoeftes, zoals jongvee en laagproductieve koeien (voor diegenen die met productiegroepen kunnen/willen werken).

Melasse als geurverbeteraar: de proef

Alles staat of valt echter met een goede opname. Melasse, als geurverbeteraar, wordt daarbij regelmatig genoemd als mogelijkheid om de opname te verbeteren. Dit wilde Nils Spaans wel eens uittesten, aangezien hij over grote hoeveelheden goedkoop beheersvoer kan beschikken. Voor de proef werden de koeien opgedeeld in twee zo veel mogelijk gelijke groepen: een proefgroep, bestaande uit 65 dieren, die melasse over het ruwvoer kreeg gesprayed, en een controlegroep, bestaande uit 45 dieren. De geurverbeteraar bestond uit een verdunning van melasse met water, in de verhouding 1:10. Deze verdunning werd elke twee uur verneveld over het ruwvoer van de proefgroep, gedurende 15 seconden. Het verbruik was 0,32 liter per seconde. Kortom, de melassegift is minimaal (minder dan 0,1 liter /dag/dier). De groepsgrootte was niet gelijk omdat de stalindeling dit niet mogelijk maakte en de dieren aantallen varieerden ook, omdat koeien droog gezet werden en afkaldden. Het ruwvoer bestond uit 1/3 e voorjaarsgras, 1/3 najaarsgras en 1/3 beheersgras en werd elke 2 à 3 dagen ad libitum in kuilbalen gevoerd. Doordat de balen varieerden in gewicht was de hoeveelheid beschikbaar voer wisselend, maar dit werd zo goed mogelijk gelijk gehouden voor de twee groepen. Na de gewenningsperiode van 5 dagen werd tijdens de proefperiode gedurende 15 dagen de ruwvoeropname per groep gemeten. De krachtvoeropname per dier en melkproductie per dier bijgehouden werden ook na afloop van de proefperiode nog 2 weken gevolgd. De proef werd uiteindelijk versneld beëindigd omdat de melkproductie aanzienlijk daalde en de koeien vroeg naar het land konden.

De resultaten waren weinig aansprekend. Weliswaar lag de ruwvoeropname van de proefgroep hoger, maar dit betrof voornamelijk najaarskuil en voorjaarskuil (wat deze groep iets meer gekregen bleek te hebben); de opname van beheersruwvoer was van beide groepen praktisch gelijk (zie figuur 1). Ook het eetgedrag

van de koeien was niet herkenbaar gewijzigd: net als bij de controlegroep werd door de dieren in de proefgroep eerst vooral van de voorjaars- en najaarskuil gegeten, terwijl er pas redelijke hoeveelheden beheerskuil werd gegeten indien het andere ruwvoer grotendeels op was. Dat de beheerskuil door de melassespray lekkerder rook (voor een mens!) maakte voor de opname door de koeien blijktbaar weinig uit. Ook de melkproductie werd niet duidelijk beïnvloed door de geurverbeteraar, maar daarvoor was de

proefperiode ook wel erg kort.

Figuur 1: Gemiddelde ruwvoer opname per dag (kg)

Kortom, ondanks de beperkingen van de proef is het gerechtvaardigd te stellen dat melasse als geurverbeteraar onvoldoende lijkt om de beperkte opname van beheerskuil te omzeilen. Dit is ook in de lijn met eerder onderzoek op de Waiboerhoeve.

Om de beperkte voeropname te verbeteren zullen andere mogelijkheden geprobeerd moeten worden. In sommige situaties (fauna-beheer) is beperkte aanpassing van de flora misschien een mogelijkheid (bijvoorbeeld doorzaai met wikke of rode klaver, of zelfs zeer laat schietend gras). In alle gevallen zal een goede conservering lastig zijn, maar essentieel voor een goede opname. Hakselen lijkt de conservering aanzienlijk te verbeteren doordat er minder lucht in de kuil zit en de nattere plukken gras beter door de kuil gemengd worden. Daarnaast lijkt het beter om ook na 15 juni of 1 juli te wachten op stabiel mooi weer zodat goed hooi gewonnen kan worden: de opname van beheersshooi is volgens vele agrariërs duidelijk beter dan van beheerskuil.

Een hele andere route om de inpasbaarheid van biomassa uit beheersgebieden te verbeteren is de inzet als strooisel of compost. Dit is vooral interessant als de kringlopen in de biologische landbouw sterker gesloten worden en strooisel en mest schaars worden.

Om deze en andere methodes om de inpasbaarheid van biomassa uit beheersgebieden te onderzoeken proberen we samen met diverse agrariërs allerlei deelaspecten te onderzoeken, waarover uit in latere vlugschriften vast meer zult horen. Heeft u zelf interessante ervaringen laat het ons weten, wie weet.

Merel de Kleine
 Jan de Wit
 j.dewit@louisbolk.nl